

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

З Новым годам!..

Пачынаючы працу ў Новым 1939 Годзе, згодна з звычаем, зробім кароткі агляд беларускага жыцця і тых падзеяў за мінулы год, якія мелі тую ці іншую лучнасць з беларускай справай.

Жыццё беларускае агулам бяручы не стаяла на месцы і міма няспрыяючых варункаў ішло наперад. У некаторых галінах можна сьцьвердзіць вялікі поступ, хоць былі праявы і ад'ёмныя.

Найбольш мілым і дадатнім праявам ёсьць бязумоўна тое, што Беларусы пачалі менш звачываць увагі на праблемы перабудовы ўсяго сьвету і ўсясьветную рэвалюцыю, а больш цікавіцца тым, што дзеецца ў сваім Краю. Здаровы творчы беларускі нацыяналізм і высокія ідэалы дэмакратыі вольнасьць, роўнасьць і братэрства што-раз большае знаходзяць сярод Беларусаў зразуменьне і што-раз шырэйшыя захапляюць кругі. Адначасна пашыраецца і паглыбляецца ў народзе нацыянальная сьведомасьць, прывязанасьць да свае мовы, звычайу і разуменьне патрэбы падтрымліваньня сваіх беларускіх інстытуцыяў, выдавецтваў, ды кожнага беларускага пачынаньня. Без самахвальства можна сказаць, што ахвярнасьць сярод Беларусаў разьвіваецца вельмі памысна.

У жыцці культурным трэба падчыркнуць вялікія асягненьні ў галіне мастацка-музычнай, а таксама літаратурнай. Беларуская песня, паэзія здабыла

сабе высокую ацэну ў найлепшых знатакоў.

Найнавейшыя прэсавыя паведамленьні прыносяць нам весткі аб ажыўленьні беларускае эміграцыі. Дагэтуль фактычна ў Краю мала мы чулі аб сваіх братоў на чужыне, каторыя пакінулі бацькаўшчыну, каб шукаць там хлеба і лягчэйшага жыцця. Наагул эмігрантаў не дацэнівалі Беларусы. Тым часам кожны народ аб сваіх эмігрантах памятуе. Бо эмігранты, хоць далёка ад свайго Краю, могуць многа чаго добрага для яго зрабіць. Агульна ведама напрыклад, як многа памагала Літве ейныя сыны з Амэрыкі, якую вялікую помач маюць украінскія культурна-асьветныя арганізацыі ад сваіх братоў украінцаў на эміграцыі ў Канадзе, Злучаных Штатах Паўночнай Амэрыкі і г. д. Прыемна адзначыць, што ажыўленьне беларускае эміграцыі наступіла з ініцыятывы самых беларускіх эмігрантаў, каторыя стараюцца сарганізавацца і дагнаць страчаны час.

Вялікія міжнародныя падзеі 1938 году ў Сярэдняй Эўропе не прайшлі бязсьледна і каля беларускае праблемы. Падзеі гэтыя прычыніліся да таго, што беларуская праблема знайшла свой шырокі водгалас у загранічнай прэсе і становіцца праблемай міжнароднай.

Да ад'ёмных, а нават шкодных праяваў у беларускім жыцці трэба наўперад залічыць нутраную нязгоду Беларусаў, непатрэбную і шкодную г. зв. «крытыку», ды выцягвань-

не дробных, часамі чыста асабістых непаразумленьняў ці недацяжкаў на бачыны прэсы і рабеньне з іх «слана», каторы закрывае і шкодзіць агульнабеларускім справам. — Праўда, і тут пачалася ачыстка, наступіла зразуменьне патрэбы аб'яднаньня і ідзе да лепшага, тым ня менш аднак трэба пажадаць, каб з Новым годам усе дробныя рэчы, непаразумленьні не займалі месца ў скромнай беларускай прэсе і не заміналі ў працы.

Мы, маладое беларускае пакаленьне, стоячы далёка ад вялікае палітыкі, ды агулам ад розных камбінацыяў, мусім і далей звачываць увагу перадусім на канкрэтную пазытыўную культурна-асьветную і эканамічна-гаспадарскую працу. Гэта ёсьць найважнейшая справа. Асьвета, культура, умелае гаспадараваньне — зьяўляюцца неадлучнымі таварышамі добрабыту, каторага так патрабуе наш Беларускі Народ. Асьвета і культура прыносяць так-жа Беларусам і нацыянальнае адраджэньне. Гэтым інтарэсам, гэтым найважнейшым беларускім справам будзе служыць і ў 1939 годзе «Шлях Моладзі» і да працы ў гэтым кірунку заклікаем усю беларускую моладзь. — Усе на беларускую культурна-асьветную і гаспадарскую ніву!..

Нашым Новагоднім беларускім зычэньнем ёсьць, каб беларуская ніва мела як найбольш шчырых, ахвярных і стойкіх працаўнікоў.

Я. Н.

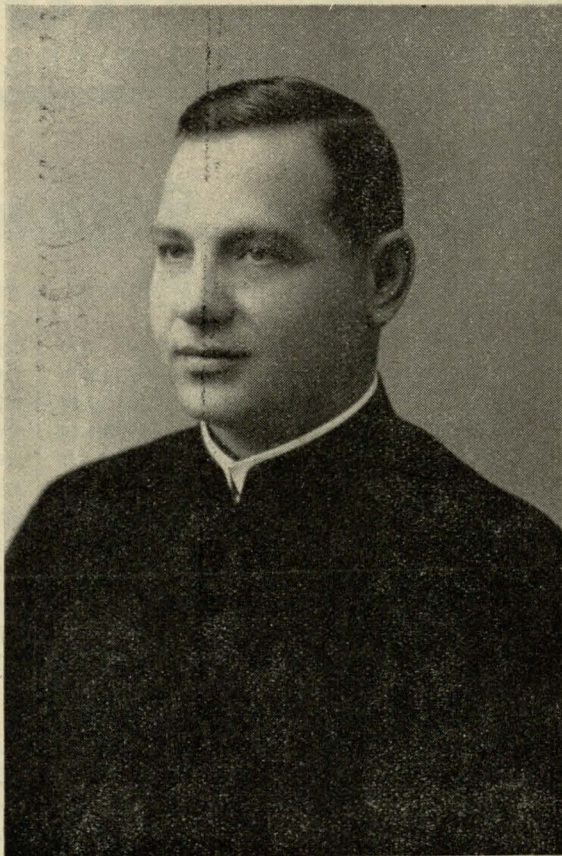
BIELARUSKI CHRYSĆIJANSKI RUCH

Vialiki i niaŭtomny pracaŭnik na bielaruskaj adradženskaj nívie Ks. Adam Stankievič biazupynna ŭzbahačvaje litaraturu ab Bielaruskim Narodzie i jahonym imknieŭni. Niadaŭna, jak my ŭžo pisali, vyjšla novaja kniha Ks. Ad. Stankieviča p. n. „Bielaruski Chryścijanski Ruch,“ u katoraj Pavažany Aŭtor daje abšyrny ahuľny narys bielaruskaha chryścijanskaha adradženska-nacyjanalnaha ruchu. Spatykajem u joj špiarša samyja raŭniya vytoki i zaradki bielaruskaha narodna-chryścijanskaha ruchu, pašla niearhanizavanyja jašče jaho pačatki, tady arhanizavany ruch hetaha kirunku ŭ Chryścijanskaj Demakratyčnaj Zlučnaści i ŭ Bielaruskaj Chryścijanskaj Demakracyi i ŭrešcie inšyja haľaŭniejšyja prajavy bielaruskaha narodna-chryścijanskaha ruchu, jakija adbyvalisia paza henymi arhanizacyjamy. U pracy hetaj uziaty pradusim pad uvahu prajavy chryścijanskaha ruchu z hledzišča hramadzkaaha i palityčnaha i dziakujučy hetamu „Bielaruski Chryścijanski Ruch“ žjaŭlajecca knižkaj cennaj nia tolki z punktu hledžaŭnia navukova-histaryčnaha, ale i praktyčnaha.

Dasiul, jak viedajem, asabliva polskija nacyjanalisty, kožnaha Bielaruska nazывali kamunistam, bielaruski-ž adradženski ruch u ichnich vačach i vusnach pradstaŭlaŭsia niejkaj kamunistyčnaj intryhaj. Voš-ža kniha Ks. Ad. Stankieviča „Bielaruski Chryścijanski Ruch“ i ŭvieš jaje cenny mataryjal jošć najlepšym zapiarečaŭniem usim henym absurdalnym zakidam.

Bielaruski narod i jahonaja kultura na praciahu doŭhaha svajho histaryčnaha ražvičcia byla pad uplyvam Chryścijanstva. Sioleta ŭžo minula 950 hod, jak bielaruskaja nacyjanalnaść i kultura skraplałasja i ražvivałasja ŭ kasulach žyćciadajnaj chryścijanskaj navuki. Chryścijanstva pryjšlo ŭ naš Kraj u formie ŭschodniaj, bizantyjskaj, i taki charakter mieła našaja kultura až da XIV stahodždzia, kali Bielarus z Litvoj tvoračy Vialikaje Kniastva Litoŭskaje, uvajšli ŭ bližejšyja znosiny z Polščaj. Ad henaha času pačali pašyracca ŭ Bielarusi adznaki kultury zachodnieka-

talickaj. Kali-ž pašla Lublinskaj Unii (1569 h.) h. zv. vyšejšyja slai bielaruskaha narodu—mahnaty i šlachta—pačali polščycca, nastupiŭ zaniapad bielaruskaj kultury, katory tryvaŭ až da XIX stahodždzia. Ale i ŭ časy zaniapadu bielaruskaść trymałasja pieravažna pry chryścijanskich asiarodkach, nia hledziačy na toje, što šmat

Ks. Ad. Stankievič

chto relihiju našaha narodu vykarystyvaŭ dziela jaho asimilacyi. Tak naprykjad, wielmi mocna trymałasja bielaruskaść siarod unijackaha duchavienstva, jakoje ŭžyvala bielaruskaje movy pa školach i cerkvach, a tak-ža pisala i vydavała drukam bielaruskija knižki. Miž inšym Vilenskaja unijackaja kanhrehacyja 1636 h. na svajej 15 sessii pastanaviła, kab manachi havaryli kazaŭni pabielarusku.

Kali ŭrešcie Bielarusy ŭ XVIII stahodždzi razam z vialikaj častkaj Palakoŭ apynulisia pad Rasiejaj i kali lepšyja syny našaha Kraju—pad uplyvam ramantyzmu—zahlyblalisia ŭ historyjku svajch narodaŭ i paŭstała dumka nacyjanalnaha bielaruskaha adradžeŭnia, padtrymlivala jaje pradusim katalickaje duchavienstva.

I tak, pieršym, mo' na't padšviedamym, pačynalnikom bielaruskaha nacyjanalnaha adradžeŭnia byŭ ks. Mahnušeŭski, katory vyhadavaŭ pieršaha bielaruskaha sialanskaha paeta Paŭluka Bachryma (Pamior Mahnušeŭski 24.XII. 1828 h.) Vydatnymi pačynalnikami bielaruskaha adradžeŭnia byli tak-ža a. M. Babroŭski, Ihnat Daniłovič, Ihnat Onacevič, Anton Marcinoŭski, Jazep Jaraševič (usie jany syny biel. unijackich šviaščeŭnikaŭ), a tak-ža a. Płaton Sasnoŭski. Pažniejšyja bielaruska-polskija ramantyki—Vinceš Ravinski (1782—1842), Jan Čečat (1797—1847), Jan Barščeŭski (1790—1851), A. Rypinski, jakija pryčynilisia taksama da pačatku bielaruskaha adradžeŭnia,—u sensie ideolohičnym trymalisia chryścijanstva. Chryścijanstva trymalisia i dadatna jaho acaniali pieršy bielaruski dramaturh Vincuk Dunin-Marcinkievič i slaŭny bielaruski paŭstaniec z 1863—64 h. Kastuś Kalinoŭski. Bielarusami katalikami byli pažniejšyja bielaruskija paety: Al. Jel-ski, Fr. Bahuševič, J. Niasłuchoŭski, Adam Hurynovič, dy viedamy revalucyjaner Ihnat Hryniaviecki. U sensie ideolohičnym nazывaje Ks. A. Stankievič i „sacyjalistami“ i „katalikami“ vydatnych bielaruskich adradžeŭcaŭ: Karusia Kahanca († 1918), Ciotku († 1916), Ivana Łuckieviča († 1919),—haľoŭnaha pravady-

ra „Bielaruskaje Sacyjalistyčnaje Hramady“, jakaja pačala dzieiŭ na pačatku XX stahodždzia.

Z pajaŭleŭniem-ža siarod Bielarusauŭ vyrznaaha kirunku narodna-demakratyčna-sacyjalistyčnaha, adnačasna pačau krystalizavacca kirunak hrupy šviedamych nacyjanalna bielaruskich chryścijankatalikoŭ. Pieršym takim šviedamym katalikom Bielarusam byŭ prafesar Katalickaj Duchoŭnaj Akademii ŭ Pieciarburzie Brani-slaŭ Epimach-Šypila. Jon vyhadavaŭ celuju plejadu šviedamych i stojkich bielaruskich ksiandzoŭ, zaľažyŭ i padtrymlivaŭ vydaviečtva biel. knižak „Zahlanie sonca ŭ naša vakonca“ i ahuľam pravodziŭ vialikuju rabotu. Aprača Šypila mnoha pracavaŭ dla bielaruskaha chryścijanskaha ruchu ŭ he-

nym čase biskup-sufrahan Mahileŭskaj Dyecezii S. Danisevič (1836—1913). Pry jahonaj pomačy šypila rabiŭ vialikija ŭplyvy na studencuju moładz. Pieršymi haduncami šypily byli nastupnyja ksiandzy: Fr. Budzka, Ad. Lisoŭski, Al. Astramovič (Ziaziula), Fr. Hrynkievič, a tak-ža takija biel dziejačy i pišmieŭniki, jak Kupała, Taraškiewič, Žyŭnovič (Ciška Hartny), Hryb, Varonka, inž Dušeŭski, Zajac i šmat inšych. Ksiandzy Bielarusy, budučy pašla na parachvijach i stykajučsja z svaim narodom, budzili jaho i pašyrali ideju nacyjanalna adradžeŭnia. Ks. Hrynkievič budučy prefektam u Horadni ŭ himnazii załažyŭ navat nielehalny Hurtok Bielaruskaje Moładzi, jaki ładziŭ bielaruskija viečaryny i wydaŭ u 1913 h. svoj časapis „Kołas našaj nivy.“

Žjaŭlalisia Bielarusy i siarod klerykaŭ Vilenskaje Duchoŭnaje Katalickaje Seminarij, jak: J. Kažarnovič (pašviačany ŭ 1887 h.), K. Burak, Al. Chadyka, H. Chvaŭstacki, J. Siemaškiewič, Fr. Ramejka, Ul. Tałočka, V. Rodzka, J. Baroŭka, M. Piotroŭski, J. Rešeć, M. Šalkiewič, Fr. Alaškiewič, A. Cikota, A. Aŭhustynovič, N. Karaleŭski, V. Łukša, K. Stepovič, J. Slavecki, J. Dašuta, M. Boryk, J. Leŭkovič, V. Ramanouŭski, J. Daŭkša, V. Šutovič, J. Hermanovič i inšyja. U 1910 h. u Vil. Duch. Semin. prybyŭ aŭtor „Biel-Chryścijanskaha Ruchu“ Ad. Stankievič. Byŭ jon užo šviedamym Bielarusam. Majučy-ž hetulki tavaryšaŭ Bielarusau, mnohija z katorych byli mocna spalanizavanymi, Ks. Ad. Stankievič pavioŭ enerhičnuju pracu nad pašyraŭniem bielaruskaje šviedamaści i ŭrešcie załažyŭ tam bielaruski hurtok i bielaruskuju biblijateku. Nia spali bielaruskija kleryki i ŭ Duchoŭnaj Akademii ŭ Pieciarburzie. Tam paŭstaŭ u 1912 h. pad apiekaj praf. B. Epimach-Šypily bielaruski akademicki hurtok, na čale jakoha stajaŭ Ks. L. Chviečka.

Uzrastajučy lik bielaruskich ksiandzoŭ što-raz bolš padmacoŭvaŭ biel. adradženski ruch. Paŭstała tak-ža patreba vydavać časapis dla Bielarusau katalikoŭ, bo „Naša Niva,“ jakaja pašla drukavalasja tolki hraždankaj i stałasja byccam orhanam „Biel. Sac. Hramady,“ nie mahła padyjšci da Bielarusau katalikoŭ. Za vydaviečtva takoha časapisu ŭzialisia bielaruskija kleryki, katoryja vystupili z duch. seminarij z tych ci inšych pryčyn: B. Pačopka i A. Byčkoŭski. Pačali jany vydavać časapis

p. n. „Bielarus.“ Vychodziŭ jon da 1915 h. i wydaŭ niekalki Biel. knižak. U 1917 h. pačaŭ vychodzić časapis „Krynica,“ jaki pašla ŭ 1925 h. byŭ pierajmienavany ŭ „Bielaruskuju Krynicy“ i vychodziŭ až da 1937 h., pakul nie zakryli jaho ŭłady. Časapis hety praz doŭhi čas vydavaŭ i redavaŭ Ks. Ad. Stankievič.

Dziejnaść bielaruskich ksiandzoŭ ražvivalaŭsia i bielaruski chryścijanski ruch zdabyvaŭ šyrokija narodnyja masy. Ksiandzy našy havaryli da narodu kazaŭni pabielarusku, arhanizavali pry tym roznyja narady, zjezdy, a ŭrešcie pastanavili stvoryć bielaruskuju arhanizacyju „Chryścijanskaja Demakracyjnaja Zlučnaść.“ Paŭstała jana ŭ traŭni miesiacy 1917 h. u Pieciarburzie. Zakładčykami jaje byli ksiandzy: dr. F. Fbrantovič i L. Chviečka. Z časam „Biel. Chr. Zi.“ pieraniaŭstasja ŭ Miensk a pašla ŭ Vilniu i pieratvorylasja ŭ „Bielaruskuju Chryścijanskuju Demakracyju,“ z jakoje vyvodzica ciapierašniaje „Bielaruskaje Narodnaje Abjednaŭnie.“

Dziejnaść „Bielaruskaje Chryścijanskaje Demakracyi“ wielmi šyrokaja, usiebielaruskaja, achaplała jana nia tolki Kraj, ale i zahranicu. Prahrama BChD była radykalnaja, niezaležnicka-bielaruskaja; BChD imknułasja da ciesnaha supracouŭnictva Bielarusau katalikoŭ z Bielarusami pravaslaŭnymi na hruncie nacyjanalna-bielaruskim. Heta-ž vyklikała niezadavaleŭnie vilenskaha arcybiskupa R. Jałbžykoŭskaha, katory zabaraniŭ naležać da BChD i pracavać a navat čytać „B. Krynicy“ bielaruskim ksiandzom a tak-ža ūsim biel. katalikom. Jasna, hetamu prykazu padparadkavalisia, bo musili, tolki ksiandzy Bielarusy, a šyrokija masy dalej astalisia nia inšymi dla BChD. Pry arcyb. Jałbžykoŭskim mova bielaruskaja z usich kaściołaŭ była vyviedziena.

Nia ūsie adnak vyšejšyja katalickija duchoŭniki varoža adnosilisia da bielaruskaha adradženskaha ruchu. Prychilnymi byli da Bielarusau šv. p. Arcybiskup Jury Matulevič, ryski biskup Anton Sprynhovič, arcybiskup Ropp, katory dazvoliŭ usiudy, dzie jość bolšaść Bielarusau, u kaściołach havaryć kazaŭni pabielarusku, a navat sučasny Vilenski biskup-sufrahan Michalkievič padtrymli-vaŭ u svaim čase bielaruski adradženska-nacyjanalny i chryścijanski ruch.

U sučasny mament, nia hle- dziačy na niaspryjajučyja abstavi-

* * *

Сягодня лес

*глыбока засмучоны,
як быццам скрыўджаны
маўчыць сасьняк,
як быццам боль схліў бяроз
кароны*

*і ня шуміць**бунтарны маладняк.**Зялёны мох...**кусты лазы...**заломы,*

*з лісьцём апаўшы шолах на траве
і нейкі цень*

*маўклівы, нярухомы,**смугу**на тропы мокрая кладзе.**У сэрцы ціш...**Ні мук, ні хваляваньня—*

*лясны спакой душу маю абняў,
як быццам ўсе трывогі і пытаньня
лясны спакой*

*маўчаньнем развязаў.**М. МАШАРА*Дзікева
1938 г

Зіма

*Ўсе схавалася вакола,
пад пялёнкай сьнегавай,
дзе ні глянеш: пуста й гола,
адусолюць нясе зімой.*

*Ня відаць травы счарнелай,
што стырчэла на лугох,
бо пакрыта коўдрай белай
разасланай па палэх.*

*Рэкі болей не хвалююць,
ні бягуць, і замярлі,
а мяцеліцы бушуюць
па замёрзлай, па зямлі.*

*Вецер болей стаў сярдыты,
болей з поўначы стаў дуць,
ён з марозам цесна зьліты:
разам гутарку вядуць.*

*Разам дрэва убіраюць
і як могуць разьдзяюць,
па лясох, палэх гуляюць
разам песенькі пяюць.*

АНДРЭЙ СУЧОК

ny, bielaruski chryścijanski ruch dalej ražvivajessa. Rastuć novyja kadry bielaruskich chryścijanskich narodnych dziejačoŭ, duchovym łackam jakich jość slaŭny Aŭtor knihi, jakuju apisvajem, — Ks. Adam Stankievič.

J. N.

Пазнавайма родны край!

Нядаўна здарылася мне быць у Камянецчыне, г. зн. у паўночнай частцы Берасцейскага павету з месцам Камянец Літоўскі. Край гэты гарысты і амаль-што зусім бязлесны, хоць з поўначы гранічыцца ён з Белавежскай пушчай. Вёскі тут раскінуты густа. Двароў вельмі мала. Сяляне бадай усе дворныя землі раскупілі яшчэ перад вайною. Ня глядзячы на гэта ў вёсках на гаспадарках цесната і шмат хто прымушаны йсці шукаць сабе працы і хлеба. Вонкавы выгляд даволі прыгожы. Хаты абшырныя, прыбраныя прыгожымі вышыванымі ручнікамі і дыванамі. Тут і цяпер вышываюць яшчэ кашулі, а калісь вышывалі нават верхнюю вопратку чорнымі ніткамі. Новая меставая мода сюды бадай-што недастаецца. Насельніцтва агулам моцна трымаецца свае традыцыі і свае роднае мовы, каторае мае вельмі прыгожыя асаблівасці. Варта было-б, каб на іх звярнулі ўвагу беларускія языкеведы, тым больш, што народ тут лічыць сябе і пішыцца беларускае нацыянальнасці.

Моладзь у Камянецчыне энэргічная, гарачая, хоць часта гэта даводзіць да боек, тым больш што ніякіх культурна-асветных арганізацыяў, ані такой-жа працы няма. Кніжкі і газеты ў роднай мове не даходзяць. Ёсць аднак вёскі, як напр. Угляны, дзе моладзь саматужна займаецца самаасветаю і праводзіць нават барацьбу з п'янствам. Вечарыні адбываюцца ў іх вельмі прыгожа. Моладзь агулам жыве дружна, у згодзе і вядзе сябе культурна.

Сам Камянец Літ. раскінуўся над рэчкай Лясной на ўзгорках. Над месцам, быццам на далані, на ўзгорку красуецца царква. Каля ракі стаіць абаронная башня пабудаваная ў 1246 г. князем Васількавічам. Ад яе разыходзяцца ў падзямельлі аж тры тунэлі-хады. У сярэдзіне места рынак. Пабудаваны Камянец бесплянкова. Вуліцы вузкія, крывыя, часта з прычыны горкаў моцна пакацістыя і вышэйшыя адна ад другога. Будынкі хоць запушчаныя, але выглядаюць прыгожа.

Аб мінуўшчыне Каменца ёсць цікавыя дакумэнты і легенды. Адна з іх гаворыць, што ў Каменцы калісь было аж пяць цэркваў. Адна царква, быццам у часе спатканья караля, завалі-

Ўчтайма і паўрайма свае бел. часापisy!

Da našaha zakliku ũ spravie miesiaca prapahandy bielaruskaje presy, jaki adbyvajecca ad 15.XII.38 da 15.I.39 dalučyusia jašče adzin časapis — „Беларускі Фронт“, z pytańniem tolki, čamu imienna miesiac hety adbyvajecca „ad pałaviny miesiaca da pałaviny, a nie cely miesiac napr. studzień?“

Voš-ža dumajem, što čas (ad 15.XII da 15.I) dla prapahandy bielaruskaje presy vybrany wielmi dobra i ũ im jana. pavinna miec asablivaje nasileńnie kožny hod. U hetym časie adbyvajecca Kaladnija katalickija i pravasłaŭnyja šviaty i ludzi časta adny druhich adviedvajuc, byvajuc u hašciach, ci spatykajucca kala cerkvaŭ, kaściołaŭ, abo na rynku robiačy šviatočnyja pakupki, a znača — ad 15.XII da 15.I ludzi najbolš kankaktujucca i najbolš majuć svabodnaha času, katory mohuc i paviny vykarystyvac dzieła prapahandy svaje bielaruskaje presy. U hetym časie jeduc tak-ža na šviatočnyja feryi bielaruskija studenty i mohuc adnačasna zaviasci na viosku prapahandovyja numary biel. časapisaŭ i majućy volnyja chviliny zaachvoćvac ludziej da vypisvańnia henych časapisaŭ i vyjašniać značeńnie i patrebu pašvrańnia i padtrymlivańnia svaje bielaruskaje presy. Aprača taho padpiščyki najbolš dumajuc ab časapisach, vybirajuc ich i vypisvajuc u kancy i na pačatku kožnaha kalendarnaha hodu. Ad 15 XII. da 15.I. narod naš, sialanie — pieravažna, kali tak možna skazać, najbahaciejšyja i časta hrošy puskajuc nia tolki na rečy niepatrebnyja, ale prosta škodnyja, jak napr. harełka. Tymčasam, kali-b choć častku henych hrašej, što vydajuc u nas ludzi na harełku i ũ inšych, wypadkach byli škiravanyja na padtrymańnie bielaruskich časapisaŭ, tady-b paŭstali vializarnyja mataryjalnyja mahčymašci dla ražvićcia bielaruskaje presy. I my vierym, što kali heta nastupić, presa bielaruskaja na hetulki zmoža ražvicca, što jaje hołasu buduć sluchać i z im ličycca navat najvialikyšyja vorahi Bielarusau.

лася разам з молячыміся ў ёй людзьмі ў зямлю і на гэтым месцы кажны год на Вялікдзень чуваць, як звоняць званы.

Хто будзе калі-небудзь на Палесьці, раджу яму абавязкава адведаць Камянец Літ.

Ягор Попка

Tady bielaruskaja presa zmoža mahutna baranić intaresau Bielaruskaha Narodu, adyjhryvac vialikuju kulturnuju rolu, budzie častaj u vialikich abojmach vychodzić, šyroka infarmavać ab usich padziejach, dy nie pazvolić, kab ab Bielarusach i viestki hinuli. —

Dyk usie čytajma, vypisvajma, pašyrajma i akuratnaj padpiskaj padtrymlivajma bielaruskija časapisy!

Vodhuki vysialeńnia bielaruskich dziejačaŭ

Vysialeńnie bielaruskich dziejačaŭ i kulturnikaŭ: Ks. Adama Stankieviča i inž. Adolfa Klimoviča, a tak-ža ks. Ul. Taločki z Vilni vyklikała šyroki vodhuk nia tolki ũ bielaruskaj presie, ale ũ presie polskaj, ukrainskaj, litoŭskaj, rasiejskaj, žydoŭskaj i zahraniečnaj. Asabliva šyroka ab hetym pisali: „Kurjer Wileński“, „Słowo“, „Naród“, „Ilustrovany Kurjer Codzienny“ i „Goniec Warszawski“. Charakterna, što hazeta „Naród“, orhan vilenskaha O.Z.N., pravadyry jakoha tak hołasna kryčali ab bratnim sužyćci Polskaha Narodu z slavianskimi mienšašciami, vystupaŭ suproc vysielenych niezvyčajna vostra, ale biespadstaŭna. „IKC“, jak zaŭsiody, vyciava je niejkija sensacyi i hetym razam šyraka rašpisausia ab niekaj ukrainska-bielaruskaj kanferencyi, ab katoraj siarod Bielarusau nihto ničoha nia čuŭ. A najšmiašniej, što „Kurjer Wileński“ ũščiaž nia moža ražviazać poblemy: jošć Bielarusy, ci niama? Ci-ž sapraŭdy hetaje pytańnie redaktaram „Kur. Vil.“ jošć hetak ciažkim dla ražviazańnia? Ci-ž nia viedajuc jany ab slaŭnaj kulturnaj i palityčnaj historyi Bielarusau, u jakoj movie byŭ napisany slaŭny Litoŭski Statut, jak havaryli Jahajly? Ci-ž nia viedajuc jany celaje plejadu bielaruskich litarataraŭ, paetaŭ, navukoŭcaŭ, praca i tvorčašć katorych č-sta znachodzicca na najvyšejšaj eŭrapejskaj stupieni i ũsio heta ũ prajožym bielaruskim litaraturnym jazyku? Dy ũrešcie, ci-ž redaktaram „Kur. Wil.“ nia viedamy tyja ũsie pracy navukoŭcaŭ nia tolki bielaruskich, ale polskich i rasiejskich, katoryja daŭno ũžo śćvierdzili isnavañnie Bielarusau i praročać im švietlaju budućyniu?—Prosta dziŭna, što „K. W.“, jaki choča być pavažnaj hazetaj, drukuje artykuly, katoryja nia vutrymlivajuc nijakaj krytyki. jn.

ZIMOVY SPORT

У Беларусіў настаўленне да sportu, kali nie całkom varożaje, dyk niaprychilnaje. Narod, masy sialanskija ūvažajuć sport pieravażna za niešta čužoje, pustoje i śmiešnaje. Kali adnak pryhledzimsia bliżej da bielaruskaha žyćcia, dyk pabačym, što faktyčna Bielarusy, asabliva moładź, sportam daŭno, ad niapamiatnych časou, zajmajucca. Bo-ž ničym inšym, jak tolki sportam treba nazvać hulni moładziŭ pikiera, śvinuku, pałačku-stukałačku, kačańnie kaciołkaŭ (kačołkaŭ) i h.d. Pieraličanyja i padobnyja im hulni adbyvajucca viasnoj, kali moładź prastuje sabie kości pašla zimovych siedniaŭ. Ale i ūzimku tak-ža bielaruskaja moładź zajmajucca sportam, jezdziačy sankami z horkaŭ, ładziačy kruciołki na lodzie, abo jezdziačy na h. zv. kańkoch (łyžvach). Jak bačym, dziakujučy musić niejkim padśviedamym samaŭzhadavačym i samazachavačym imknieńniam, Bielarusy razvivali i razvivajuć sport, tolki što jon nia maje sarhanizavanych formaŭ, tak jak heta jość na zachadzie Eŭropy ci ū Amerycy.

Niekalki hod tamu nazad pačali pajaŭlacca ū našym Kraju h. zv. narty ci lyży. Historyja ich davoli cikavaja. Narty pryjšli da nas aź z dalokich vakolic Bajkalskaha voziera na Sibiry i horaŭ Altaj, dzie byvaje vielmi mnoha śniehu. Adnetul narty byli raspaŭsiudžany ū paŭnočnych krainach Eŭropy. I tak, užo byccam u XII stahodździ finlandzkija vajaki ū vajennych svaich pachodach karystalisia nartami. Karystalisia i karystajucca ciapier nartami Laponcy,

Narvehi, švedy i inšyja žychary paŭnočnych krajoŭ. U siaredniaj Eŭropie zacikaŭleńnie nartami ūzrasło ad času, kali slaŭny narvežski padarožnik Nansen karystaŭsia nartami ū svajej padarožy na paŭnočny polus. Narty raniej, jasna, vyhladali inačaj, čym-sia ciapier. Raniej heta byli zusim prostyja, doŭhija doščački z zahnutymi ūhuru kancami, katoryja pryviazanyja da noh davali mahčymaś padarožnym pa śniezie chadzić i nie zavalvacca, nia hrážnuć u vialikich hurbach. Narty, a panarvežsku i laponsku „sky“, majuč ciapier formu ulepšanuju, na ich ciapier adbyvajucca chutkija pierahonki i daŭžerņyja skoki. Nartami karystajucca i novačasnyja armii i z hetul pieravażna znajomiacca z imi tyja Bielarusy, katoryja adbyvali službu ū vojsku. Narciarski sport ahułam vielmi pryhoży, cikavy i pryjemny, dyk staŭsia jon vielmi papularnym. Ale pakul im zajmacca — treba pamaleńku dobra navučycca jezdzić, bo jnačaj možna sabie nohi pałamać, a to j hałavu skrucić. Nad budovaj nartaŭ pracujuć ciapier celyja majstroŭni, na čale z inžynierami, jakija vybirajuć adpaviedni matarjał, prabujuć jaho macunak i h. d. Amerykancam i francuzam tak padabaŭsia hety sport, što jany vydumali navat štučny śnieh i zabaŭlajucca narciarstvam i letam. Bielaruskaj moładzi tak-sama treba bliżej zacikavicca nartami, tymbolš, što hety sport vielmi karysny dla zdaroŭja i jon moža adciahvać moładź ad inšych horšych navykaŭ, jak ad pjanstva, kartaŭ i razbojaŭ.

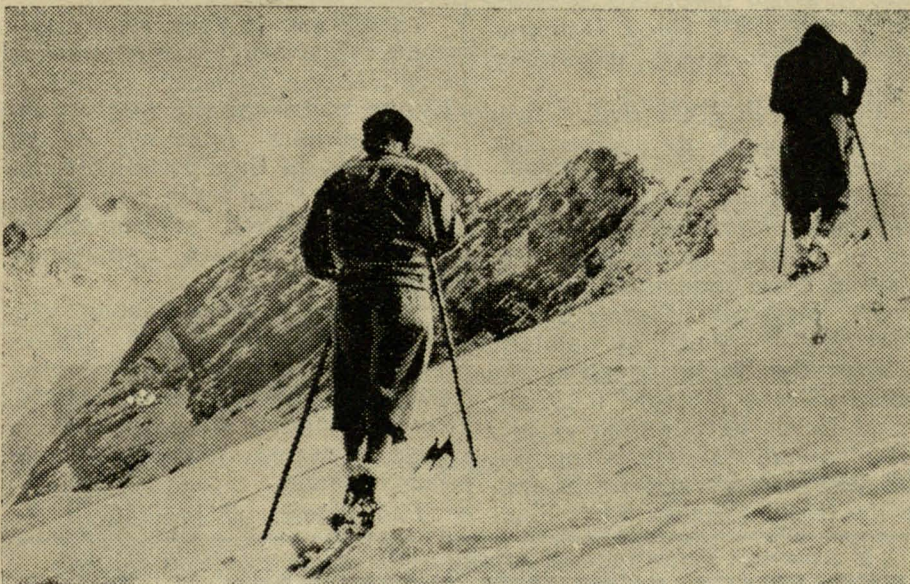
Z. B.

20-я ўгодкі Б. С. С. Р.

1 студзеня 1939 году ў Менску адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне 20-тых угодкаŭ стварэньня Беларускае Савецкае Сацыялістычнае Рэспублікі. У часе гэтага сьвяткаваньня адбываліся: перагляд чырвонае арміі, сабраньні і мітынгі, на якіх прадстаўнікі савецкае ўлады і камуністычнае партыі хвалілі бескачэна Сталіна і заклікалі развіваць патрыятызм, каторы трымаў-бы Беларусіў як найбліжэй да Масквы і Расеі.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка створана была 1.1.1919 г. пасля ліквідацыі Беларускае Народнае Рэспублікі, якая была абвешчана 25 III.1918. Бальшавікі ліквідуючы Бел. Народную Рэспубліку і творачы сваю Бел. Сав. Рэспубліку, хацелі зьліквідаваць тое беларускае асяродзьдзе, каторае хацела гаварыць з Масквой, як роўны з роўным, а так-жа хацелі аслабіць варожасьць Беларусіў да Расеі. Беларуская Савецкая Сац. Рэспубліка тэорэтычна атрымала даволі шырокія пгавы. I спачатку правы гэтыя мелі нават значэньне ў жыцьці, бо праводзілася даволі шырокая беларуская культурная, асьветная і гаспадарчая праца. Але ўсё гэта, як паказалі пазьнейшыя падзеі, было роблена дзеля таго, каб як найбольш прыцягнуць у Менск беларускае інтэлігенцыі. Калі-ж гэта бальшавіком удалося, яны распачалі безміласэрнае змаганьне з усімі праявамі беларускага нацыянальнага жыцьця і жорстка зьністожылі ўвесь перадавы беларускі элемэнт, які апынуўся пад іхняй уладай. Сяньня ўсе правы аб культурнай і нацыянальнай свабодзе, не гаворачы ўжо нават аб свабодзе палітычнай, для Беларусіў у СССР ці ў Беларускай Сав. Сац. Рэспубліцы зьяўляюцца мёртвай літарай. Праводзіцца там на кожным кроку русыфікацыя, а жорсткі тэрорністожыць кожную беларускую работу. Але перажылі Беларусь дэспатычных маскоўскіх цароў, дачакаліся іхняга банкруцтва і развалу магутнае Расейкае Імпэрыі, дык перажывуць і камуністычна-маскоўскіх дыктатараŭ. I прыйдзе час, што доля Беларускага Народу палепшыцца!..

Я—к.

Na nartach u hory...

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНИКА

Revizija ŭ redaktara „Kałośsia“. 5 h. m. orhany śledčaje palicyi ŭ Vilni zrabili ŭ pryvatnym pamieškaŭni redaktara „Kałośsia“, hram. mg-ra Jana Šutoviča reviziju. U vyniku revizii zabrana asabistaja karespandencyja red. J. Šutoviča, nikatoryja rukapisy, korespandencyja „Kałośsia“ i inšyja rečy, a tak-ža pryvatnaja mašynka da pisaŭnia. Revizija adbyłaśia ŭ niaprysutnaści redaktara.

Kanfiskata „Chryścijanskaj Dumki“. 3.I.1939 h. pa zahadu Vilenskaha Haradzkoaha Starasty skanfiskavany № 1 bielaruskaha časapisu „Chryścijanskaja Dumka“.

Pieraškodziła vysialeńnie. „Chryścijanskaja Dumka“, jakaja ŭ 1938 hodzie vychodziła try razy ŭ miesiac, ad pačatku Novaha 1939 Hodu mieła vychodzić što tydzień, h. zn. čatyry razy ŭ miesiac. Z pryčyny adnak vysialeńnia z Vilni vydaŭca i hałoŭnaha supracouñnika hetaha časapisu ks. Ad. Stankieviča, a tak-ža supracouñnika inž. Ad. Klimoviča, „Chryścijanskaja Dumka“ budzie vychodzić dalej tolki try razy ŭ miesiac, kožnaha 1, 10 i 20. Raz na miesiac pry „Chr. Dumcy“ budzie vychodzić dadatak dla bielaruskich dzieťak „Zorka“.

Nabaženstvy dla Bielarusau katalikoŭ u Vilni. Pašla vysialeńnia z Vilni ks. Adama Stankieviča, katory 18 hadoŭ u kaściele śv. Mikałaja adpraŭlaŭ nabaženstvy i havaryŭ pabielarusku kazaŭni dla Bielarusau katalikoŭ, stałaśia vielmi palučaj sprava dalejšych nabaženstvaŭ u henym kaściele. Dziela taho robiacca ad paviednija staraŭni. Pieršuju-ž śv. Imšu pašla Kalad 8.I.1939 h. adpraviŭ dla Bielarusau katalikoŭ ks. prof. Taškunas — Litoviec, za što Bielarusy byli jamu vielmi ŭdziačny. Dalej nabaženstvy buduć adbyvacca kožnuju niadzielu i śviaty a hadz. 10 rana.

Bielaruskija kalendary ūsiudy možna lehalna pradavać. U niekatorych miascoch Maładečanskaha pavietu palicyja zabaraniała pradavać lehalna vydanyja i prapuščanyja vilenskaj cenzuraj bielaruskija kalendary na 1939 h. Dziela hetaha delehacyja ad bielaruskich kniharniaŭ i vydaŭcoŭ bielaruskich kalendaroŭ chadzila z intervencyjaj u Vilenskaje Vajavodztva. Delehacyju pryŭiaŭ Načalnik Vajavodzkaha Palityčna-Hramadzkaaha Addzielu i zajaviŭ, što zaraz-ža vydać zahad, kab

palicyjnyja ŭłady na pravincyi nie rabili nijakich pieraškodaŭ u pradazy bielaruskich kalendaroŭ vydanych u Vilni.

Kamisaryjat dla bielaruskich spravaŭ u Niamieččynie. „Bel. Front“ u № 1 siol. padaje viestku, što ad 1.I.1939 h. u Berlinie pry Ministerstvie Zahraničnych Spraŭ Niamieččyny paŭstaŭ komisaryjat dla bielaruskich spravaŭ u Niamieččynie. Hetaja-ž hazeta padaje, što ŭ Berlinie paŭstaŭ hetaki самы komisaryjat 1.XII.1938 h. dla spravaŭ ukrainskich.

U kancy „Eel. Front“ piša, što: „Bielaruskaja sprava byccam stavicca ŭ Niamieččynie naraŭnie z ukrainskaj, vidać na vypadak padzielu Rasiei na paasobnyja nacynjalnyja dziaŭžavy“.

Tvory A. Hurlo pačesku. U № 10 českaha „Slovenskaha Preluđu“ z 1931 h. nadrukavana 6 vieršaŭ bielaruskaha paeta Alesia Hurlo ŭ pierakładzie na česki jazyk viedamaha českaha paeta F. Ticha'ha. Aprača taho źmieščany ŭ hetym-ža časapisie karotki artykuł ab tvorčaści A. Hurlo. Aŭtoram artykułu jość toj-ža paet Fr. Tichy, jaki tvory A. Hurlo acaniaje vielmi vysaka.

Bielarusy ŭ Litvie. — „Litovskij Věstnik“ z 28.XII.1938 h. piša, što 26.XII.1938 h. u Janavie Bielaruski Narodny Teatr u Litvie ľadziŭ bielaruskaje pradstaŭleńnie. Stavili 3-ch aktovuju pjesu Fr. Alechnoviča „Ptuška ščaścia“. Ludziej było vielmi mnoha. Pašla pradstaŭleńnia adbylisia tancy.

— Bielaruski Klub u Kaŭnasie — „Bielaruskaja Chatka“ — 31.XII.1938 h ľadziŭ uračystaje spatkaŭnie Novaha 1939 Hodu. U prahramie byli biel. śpievy, deklamacyi i tancy.

Pamior J. Marazovič. Tolki niadaŭna dajšla da nas sumnaja viestka, što miesiac tamu, u 1938h., pamior viedamy bielaruski publicyst Janka Marazovič, jaki pisaŭ pad mianiuškaj Janka Małanka i ŭ svaim čaśie redahavaŭ humarystyčny bielaruski časapis u Vilni „Małanka“. — Viečnaja pamiać!..

Z pryčyn techničnych arošni numar „Šlachu Moładzi“ ŭ 1938 h., a tak-ža i hety numar vyjšli z araznieńniem. Dalejšyja numary budziem staracca vydavać akuratna dva razy ŭ miesiac: 5-ha i 25-ha.

„Шлях Моладзі“ ў 1939 г.

Рэдакцыя „Шляху Моладзі“ ўсьцяж усімі сіламі стараецца, каб часапіс наш быў сапраўды багатым і цікавым, каб прыносіў ён добрую духоўную страву і адначасна ў меру магчымасьці інфармаваў аб усім, што дзеецца ў Краі і на цэлым сьвеце, ды ў меру сілаў бараніў інтарэсаў Беларускага Народу. Усё гэта аднак цяжка належна выканаць, тымбольш, што спатыкаем часта і многа такіх нявыгодаў, якія пры найвялікшай ахвоце перамагчы немагчыма.

Вялікай, нявыгодай у працы ёсьць малы разьмер і абыймо часапісу, а з гэтуль нястача ў ім месца. І гэтай, між іншым, нявыгоды перамагчы дасюлешнімі сваімі сіламі і дасюлешняй падпіскай мы ня зможам. Дзеля гэтага патрэбная яшчэ большая колькасьць акуратных падпішчыкаў, якіх здэбываць просім памагаць нам усіх нашых прыяцеляў і тых усіх Беларусаў, якім беларуская справа ёсьць блізкая і дарагая. Калі-ж будзем мець больш акуратных падпішчыкаў, тады „Шлях Моладзі“ зможа в'іходзіць часьцей і ў большым абыйме.

У 1939 г. „Шлях Моладзі“ далей будзе выходзіць два разы ў месяц—кожнага: 5 і 25, з месячным бясплатным студэнікім дадаткам „Шлях Беларускага Студэнта“. Дзеля таго-ж, каб хоць крыху больш зьмяшчаць у „Шляху Моладзі“ матарыялу, некаторыя інфармацыйныя адзелы будзем друкаваць пэтытам (меншым друкам). Варункі падпіскі далей астаюцца старыя.

Згодна-ж з уведзеным звычаем, сярод акуратных падпішчыкаў „Шляху Моладзі“ ў 1939 г. будзе разлясавана многа розных цэнных прэміяў, сярод якіх будуць беларускія бібліятэчкі, земляробскія, садоўніцкія, а так-жа агародніцкія прылады і іншыя карысныя рэчы.

Словам, будзем рабіць усё, што толькі зможам, каб „Шлях Моладзі“ быў цікавы, карысны і задавольваў падпішчыкаў, каторых просім спаўняць так-жа свае абавязкі акуратна і не задоўжвацца.

Рэд. і Адм. „Шляху Моладзі.“

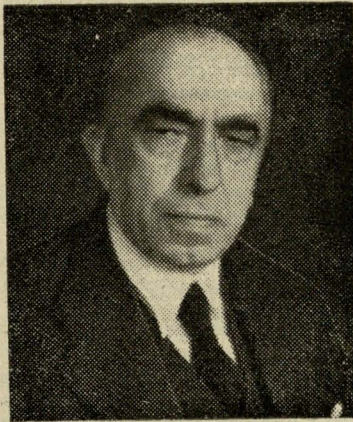
У кожнай беларускай сялянскай хаце павінен быць
„БЕЛАРУСКІ СЯЛЯНСКІ КАЛЕНДАР“ на 1939 г.

Што было і што будзе?

У сувязі з Новым 1939 Годам людзі робяць агляды падзеяў, што былі ў 1938 годзе, і ставяць сабе пытаньне, што будзе ў 1939 годзе? На гэтае пытаньне стараюцца часта знайсці адказ нават у розных варажбітоў, хірамантаў і астралёгаў, каторыя адзін перад другім папісваюцца сваімі прадбачаньнямі і таёмнай „ведай.“ Адны з іх кажуць, што 1939 г. будзе годам вялікіх катастрофаў і хваробаў, што ў гэтым годзе згіне Сталін, захварэе Муссоліні, панізіцца аўторытэт Гітлера, вайна-ж будзе ўсьцяж „вісець на валаску“ і г. д. Але па кінем цікавіцца варажбой, якая мае свае пачаткі і канчаткі ў фантазіі розных штукароў. Дзеля цікавасьці варта усё-ж кінуць вокам на стары адыйшоўшы 1938 год, каторы прынёс у Эўропу вялікія зьмены і які зусім правільна называюць годам зьменаў.

У 1938 годзе, якраз у дваццатым годзе пасля сусветнае вайны і ўстанаўленьня Вэрсальскім Трактатам граніцаў, наступіла такая зьмена, што фактычна гэны трактат зусім ужо скасаваны і ў Эўропе пачалася новая перабудова пад павадырствам Гітлера, дзякуючы якой перадусім Нямецчына павялічыла свой абшар на 114 тысяч кв. клм. і 10 міліёнаў насельніцтва. Зусім-жа зыйшла з эўрапейскага кругазору Аўстрыя і вельмі моцна пацярпела Чэхаславацчына, каторая пад кіраўніцтвам новага прэзідэнта др. Э. Гахі павяла зусім новую палітыку, пакідаючы старых саюзнікаў у Францыі і Англіі, а шукаючы апоры ў Нямецчыне і ў тых народаў, з якімі жыве, а іменна: Славакаў і Украінцаў, даючы ім правы на самастойнае жыцьцё. Узбагаціліся абшарамі Польскае Гаспадарства і Мадзяршчына, аднак поўнасьцю свае мэты — супольнае польска-мадзярскае граніцы і ліквідацыі Карпацкае Украіны — асягнуць ім не ўдалося. Агулам 1938 год праходзіў у трывогах і пры моцных гарматных водгаласах з Гішпаніі і Далёкага Усходу. Самых толькі самалётаў у Гішпаніі зьбітых было каля тысячы. Як падаюць афіцыйныя весткі, рэспубліканцы ў 1938 г. зьбілі 562 самалёты ген. Франка. Рэспубліканскіх-жа самалётаў лёгкіх было зьбіта 114, апрача таго шмат было зьбіта

так-жа бамбавозаў. На Далёкім Усходзе забіта ў вайне больш 823 тысяч Кітайцаў і каля 50 тысяч Японцаў. Крывава выглядала ў 1938 г. і Палестына, дзе кіпела заўзятая барацьба між Арабамі і Жыдамі і дзе агулам было забітых або цяжка раненых 3720 асоб. Для Жыдоў можна сказаць 1938 г. быў асабліва нешчасьлівы, бо ў гэтым годзе найбольш разьвілася проціўжы-

Др. Э. Гахі,
прэзідэнт Чэхіі, Славакіі
і Карпацкай Украіны.

доўская агітацыя і проціўжыдоўскія выступленьні. Мінуты год між іншым адзначыўся ўзрастаньнем кірункаў нацыяналістычных і зьмяняньнем уплываў камуністычных.

Што прынясе новы 1939 год, цяжка згадаць. У кожным разе можна сьцьвердзіць, што агульнае палажэньне вельмі запутанае. Ня толькі не закончаны войны ў Гішпаніі, на Далёкім Усходзе, але дасюль яшчэ канца іх нават ня відаць. Справа Палестыны і праблема жыдоўскай далей астаюцца нявырашанымі.

Да гэтага-ж вырас новы канфлікт італьянска-францускі — за калёніі ў Афрыцы. Шмат каму страху наганяюць і вялікія ўсходнія пляны Гітлера. Адначасна-ж збраеньне ўсіх бадаў дзяржаў, якое мела і так вялікія разьмеры, яшчэ больш павялічаецца. Магутнее так-жа кліч самаазначэньня народаў.

Гэткае больш-менш палажэньне ў сьвеце знайшоў новы 1939 год. Дык, хіба нязрэ прыйдзеца і сёлага перажываць такія самыя, калі ня больш важныя часіны, як і летась.

Збанюк.

ШТО ЧУВАЦЬ

— 5.1. 1939 г. у Бэрхтэсгадэн у Нямецчыне адбылася 3-хгадзінная канфэрэнцыя польскага міністра загранічных спраў палк. Бэка з нямецкім канцлерам Гітлерам. Газэты пішуць, што на канфэрэнцыі гэтай абгаварваліся: справа супольнае польска-мадзярскае граніцы, справа нацыянальнае нямецкае меншасьці на Сьлёнску Заользанскім і адносіны польска-савецкія. Аб чым аднак фактычна была гутарка і якія яе вынікі, шырэйшым кругам ня ведама.

— У сувязі з італьянскімі дамаганьнямі далучыць да Італіі Францускія калёніі ў Афрыцы: Туніс, Альгер, востраў Корсыку і чыгунку, каторая лучыць Абісынію з месцам Джібуці, — французы наладзілі дэманстрацыйную падарожу ў гэныя калёніі і на Корсыку прэм'ера свайго ўраду Дэляд'е. У часе гэнае падарожы, у каторай прыймалі ўдзел так-жа вышэйшыя камандзеры францускае арміі, усюды адбываліся паходы вайсковых аддзелаў і дэманстрацыі насельніцтва ськіраваныя супроць Італіі. Прэм'ер Дэляд'е прыймаючы гэныя дэманстрацыі падчыркаваў, што Францыя ніколі ня згодзіцца ўступіць Італіі сваіх абшараў. Пасьля гэтага італьянскія выступленьні супроць Францыі зьмякчэлі.

— 11.1. англійскі прэм'ер Чэмбэрлен і мін. загр. спраў Галіфэкс выехалі ў адведзіны да дыктатара Італіі Муссоліні'га. Па дарозе затрымаліся яны ў Парыжы, дзе адбылася нарада з прадстаўнікамі францускага ўраду. Чэмбэрлен у гутарцы з Муссолінім мае быццам звярнуць увагу перад усім на справу Гішпаніі, дзе вайна ўсьцяж адбываецца з вялікай заядласцю.

— 4.1. японскі ўрад пад кіраўніцтвам князя Коноя падаўся ў адстаўку. Прытым Коноя заявіў: з стыдам мушу прызнацца, што не хапае мне здольнасьці, каб перанесці ўсе цяжары, якімі абцяжаны цяпер кіраўнік японскага ўраду. Новы ўрад стварыў барон Гранума. Агулам кажуць, што палажэньне Японіі вельмі цяжкае. Між іншым Амэрыка гразіць Японіі эканамічнай вайной. Тымчасам вайна з Кітаем далей цягнецца і адпор Кітайцаў нічуць не слабее. Апошнімі днямі Кітайцам удалося нават адабраць ад Японцаў некаторыя мясцовасьці.

— 5.1. прэзідэнт Злучаных Штатаў Паўночнае Амэрыкі Рузвэльт у амэрыканскім парлямэнце сказаў вялікую прамову, у каторай нядвузначна выказаўся, што ў выпадку вайны Зл. Шт. Амэрыкі стануць па старане Англіі і Францыі.

— На зьездзе літоўскіх „таўтнінкаў“ — народнікаў — 5.1. старшынёй гэтай партыі выбраны цяперашні прэм'ер літоўскага ўраду кс. Міронас.

— 6.1. неспадзявана на граніцы Карпацкае Украіны і Мадзяршчыны выбухла аружная сутычка, у часе якое зьгінула па абедзвюх старонах некалькі чалавек. Пасьля змаганьне ўспаколася і пачаліся перагаворы, у якіх Украінцы запрапанавалі, каб Мадзярцы аддалі Карпацкай Украіне м. Мукачэў і Ужгорад, Украінцы-ж аддалі-б Мадзярцам 25 вясковых воласьцяў. Мадзярцы на гэта не згадзіліся і канфлікт аканчальна яшчэ нявырашаны. Н.

Моладзь, асаднікі і царква

Дуброва, Маладэчанскі пав. Моладзь у нашай старонцы ўся бадай беларускае нацыянальнасьці, але ёсьць крыў і „пазнанцаў”, г. зн. сыноў і дачок прыезных асаднікаў. Агулам сужыцьцё з імі ўвайшло ўжо ў нармальную больш-менш каляіну. Моладзь і дзеці асаднікаў пераважна добра ўжо гавораць пабеларуску, нават лепей чымся папольску. Сьведамасьць сярод нашае моладзі даволі вялікая, але з прычыны адсутнасьці культурна-асьветных беларускіх арганізацыяў фактычна не знаходзе сабе жарала, у якім магла-б поўнасьцю праявіцца. У часе, калі існавалі Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры і Таварыства Беларускае Школы, было ў нас роблена аж некалькі спробаў стварыць гурткі іх, але з прычын ад моладзі незалежных не змаглі яны паўстаць і працаваць. П'янтва нажалі ня выводзіцца і гэта хвароба вельмі цяжкая да вялячэння. Дзеля перамогі яе трэба яшчэ многа працы. У царкве чуемся пасвойму, бо сьвяшчэньнік наш прапаведзі гаворыць пабеларуску, але бывае часам прабуе гаварыць ужо і папольску. Трэба сказаць, што беларуская мова ў царкве ёсьць дзейнікам, каторы ня толькі прыцягвае людзей да царквы, але лучыць народ з духавенствам, дзеля таго даволі дзіўна, што праваслаўныя духоўныя ўлады не стараюцца ўводзіць беларускае мовы ўва ўсіх цэрквах нашага краю.

П. Завая

Крамы на вёсцы і іхнія ўплывы

Дзятлава, Наваградзкі пав. Апошнімі гадамі, як грыбы пасяля дажджу, растуць па вёсках крамы (склепы). Зьява гэта ў сэнсе эканамічным мае вялікае значэньне і трэба яе вітаць. Але ўсьлед за добрымі зьявамі ідуць блага, якія дрэнна адбіваюцца наўперад на маладым пакаленьні. Разам з крамамі едзе ў вёску гарэлка, тытун і розныя ласушкі. Моладзь пачынае спачатку ласаваць цукеркі, купляючы іх за крадзеныя часта ад бацькоў грошы, збожа, яйкі і г. д., а пасяля пераходзе да тытуну і гарэлкі, чым атручвае свой малады арганізм і псуець здароўе і скарочваець сабе жыцьцё. Нядаўна між іншым у нашай воласьці быў лекарскі агляд школьнае моладзі, які сьцьвердзіў, што ў некаторых школах больш 80 працэнтаў моладзі мае тыя ці іншыя аб'явы хворасьці. Такія рэчы прымушаюць думаць аб будучыні новага пакаленьня і шукаць выхаду. Вось-жа мне здаецца, што ў першую чаргу грамадзянства павінна зрабіць націск, каб гандляры не прадавалі моладзі ані гарэлкі, ані тытуну, ані нават цукеркаў. Калі-ж гэтага ня будзе, дык трэба ўладаў дамагацца гэткае афіцыйнае забароны гандляром.

Сьлэзнавокі

Арганізацыя, якая нічога добрага Беларусам не нясе

Нісьцібава, Ваўкавыскі пав. Частка беларускае моладзі ня маючы ў нас свае беларускае арганізацыі паслухала агітатараў „Звэнзку Млодэй Всі” і запісвалася да яго ў сябры, думаючы, што ўсё-ж „Звэнзэк” гэты будзе пра водзіць якую небудзь карысную працу. Але ў хуткім часе пераканаліся мы, што арганізацыя гэтая для Беларусаў нічога добрага не нясе і дзеля таго нікому ня радзім да яе запісвацца і належаць.

Б. сябры «К.М.В.»

Паштовая скрынка

К. Арцыману: Грошы атрымалі, дзякуем. „Шлях Моладзі” высылаем акуратна. Просім дам-гаіца на пошце.

Сьлэзнавокаму: Карэспандэнцыю, як бачыце, друкуем і просім пісаць часьцей.

Н. Жальбе: Вершы атрымалі і ў меру магчымасьці будзем друкаваць.

П. Завей: Карэспандэнцыю друкуем і просім пісаць часьцей. „Калосьсе” кн. 4 яшчэ ня выйшла. Нехапаючы нумар „Шл. М.” высылаем паўторна. Прывітаньне!

В. Суляўко: Усё высылаем акуратна і гэтымі днямі падамо скаргу ў Дырэкцыю Пошты. Тыя нумары, якіх не атрымалі, вышлем паўторна.

С. К—т: Vierš slabavat, a karespandencuja moža vyklikać kanfiskatu. dziela toho nia možam ich nadrukavać. Za pryvitañni i pažadaniñ ščyraja padziaka.

Ж. Нрыбу: Hrošy atrymali. ščyra dziakujem.

Ж. Zahorskamu: Vašaha pišma na žal nia možam pračytać. Prosim pišać vyražniej.

Р. Сьлез-ку: Просьбу споўнілі. За пашыраньне „Ш. М.” шчыра дзякуем. „Хр. Дума” выходзіць.

Др. Е.: Два пісьмы атрымалі, дзякуем. „Шлях Моладзі” высылаем. Усім прывітаньне!

А. Н. і М. Лб.: Календары будуць высланыя. Мы апрача пісьма ад Вас нічога не атрымалі. З матарыялаў у меру магчымасьці ахвотна будзем карыстаць. Усім прывітаньне.

Адв. Б.: За памяць шчырая падзяка.

М. Най—ку: Календары і „Біел. Чг. Руч” высланы. Належаць перадацца.

М. Х—чу: Прапагандавыя нумары высылаем і чакаем на падпіску.

Na darmahovy fond biełaruskaj moładzi pry „Šl. Ml.” achviaravali:

Kanstanty Suško 1 zł., S. Macuk 5 zł., ks. J. Siemaškievič 2 zł. 50 hr. Usim achviaradaŭcam ščyra dziakujem. Red.

Lon z Vilenščyny ŭ Japonii. Njadaŭna byŭ vyslany z Vilenščyny ŭ Japoniju pieršy transport lonu. Pašla hetaha pryjšoŭ druhi zakaz na hety samy lon. Vartašć abodvych transportaŭ abličaŭć na 80,000 zloŭtaŭ.

Vyvaz lekarskich ziołak. Vyvaz lekarskich ziołak z našaha kraju zahranicu ŭšciaž pavialičvajecca. U m-cy listapadzie 1938 h. ahulam vyvieziena 32,000 kłh. na sumu 24,000 zloŭtaŭ. Ziołki henyja vyviezienu ŭ Anhliju, Belhiju, Čechasłavaččynu, Daniju, Estoniju, Francuju, Łatviju, Niamieččynu, Palestynu i Švajcaryju.

Iperyt nia budzie strašnym. Amerykanski praf. Ralf Bullard vydumaŭ takuju cieču, katoraja budzie baraniť ad dziejañnia najstrašniejšaha trujučaha hazu — iperytu.

Pamiór pravadyr endekaŭ. 21.39 pamiór pravadyr polskich endekaŭ („Strojnictwa Narodowego”) R. Dmoŭski. Byŭ jon haloŭnym tvarcom polsk. nacynjalizmu.

3 miliony varjataŭ. Amerykanskae navukovaže tavarystva ŭ Richmond apublikavała statystyku, pavodle jakoje ŭ Zł. Št. Paŭnč. Ameryki jošć 3 miliony varjataŭ.

Demanstracyi biezrabotnych z čornaj trunoj. U Anhlui ciapier vielmi časta adbyvajucca demanstracyi biezrabotnych. U časie adnaje demanstracyi biezrabotnyja chacieli zaniaści premjeru čemberlenu čornuju trunu z nadpisam: „Tut pachavany biezrabotny”.

Čhto buduže SSSR. U Murmansku zbudavany karabielnaja varštaty dla remontu karabloŭ. U varštatach henych pracuje 8,000 rabotnikaŭ, z jakich 5000 prypadaje na palityčnych viaźniaŭ, a 3,000 na kamsamolcaŭ saslaných na poŭnač z Savieckaj Bielarusi, Savieckaj Ukrainy, i Kaŭkazu.

Беларускія адрывныя календары і Беларускі Сялянскі Календар (кніжку) на 1939 год

купляйце - выпісвайце у беларускай кнігарні — „ПАГОНЯ” —

Вільня (Wilno), Завальная 1.

Цана аднаго календара 50 гр. Хто купляе за раз большы лік календароў, той дастае вялікі спуск. Цэньнікі календароў высылаюцца дарма.

„Шлях Моладзі” друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная вул. 1—2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрыс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2). „ШЛЯХ МОЛАДЗІ” выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвая даражэй. — Нумар картатэкі „przekazu gozrachunkowego” 59.